

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 41/2006 vp

Valtioneuvoston selvitys komission ehdotuksesta asetukseksi yhteisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 6 päivänä syyskuuta 2006 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission ehdotuksesta asetukseksi yhteisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista (E 83/2006 vp) hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikönpäällikkö, lähetystöneuvos Hilikka Nenonen, ulkoasiainministeriö
- ylitarkastaja Wivi-Ann Wagello-Sjölund, sisäasiainministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- tietosuojavaltuutettu.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen mukaan asetuksessa yhteisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista säädettäisiin ensinnäkin jäsenvaltioiden keskinäisestä rajoitetusta edustautumisesta viisumihakemusten ja biometristen tunnisteiden vastaanottamisessa. Tämä muutos mahdollistaisi yhteisten viisumikeskusten perustamisen.

Asetusehdotuksessa säädettäisiin myös biometristen tunnisteiden keräämisestä viisuminhakijoilta. Hakijoilta vaadittaisiin valokuva ja kymmenen sormenjälkeä, jotka tallennettaisiin toimivaltaisten viranomaisten toimesta VIS-järjestelmään. Sormenjälkien antamisesta olisivat vapautettuja alle 6-vuotiaat lapset sekä sellaiset henkilöt, joilta sormenjälkien ottaminen on fyysisesti mahdotonta. Biometriset tunnisteet säi-

lyisivät VIS-järjestelmässä 48 kuukautta, joiden aikana hakija voisi hakea uutta viisumia jättämättä uusia tunnisteita.

Jäsenvaltioille annettaisiin mahdollisuus kansallisesti säätää poikkeuksista, jotka koskisivat biometristen tunnisteiden keräämistä diplomaatti-, virka- ja erityispassin haltijoilta.

Asetusehdotus mahdollistaisi myös ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttämisen viisumihakemusten vastaanottamisessa ja biometristen tunnisteiden keräämisessä. Ulkoistamisen sallimisen edellytyksenä olisi, ettei paikallisista olosuhteista johtuen olisi mahdollista varustaa jäsenvaltion omaa edustustoa biometristen tunnisteiden keräämiseen tarkoitetuilla laitteilla tai perustaa yhteistä viisumitoimipistettä (CAC). Lopullinen päätösvalta viisumiasioissa säilyisi

edelleen jäsenvaltiolla itsellään, eikä ulkopuolisilta palveluntarjoajilla olisi mahdollisuutta vaikuttaa päätökseen tai saada tietoja VIS-järjestelmästä.

Valtioneuvoston kanta

Ehdotuksen käsitteleminen mahdollisimman pikaisesti on toivottavaa, koska yhteisten viisumikeskusten tarve ajankohtaistuu yhteisen viisumitietojärjestelmän ja biometrinen tunnisteiden käyttöönoton myötä vuonna 2007—2008.

Suomi kannattaa yhteisten viisumikeskusten perustamista. Niiden kautta voidaan jäsenmaissa saavuttaa kustannussäästöjä sekä hakea ratkaisuja niiden viisumivelvollisten maiden kansalaisille, jotka muuten joutuisivat matkustamaan pitkiä matkoja viisumihakemuksensa ja biometrinen tunnisteiden jättämiseksi.

Yhteisten viisumikeskusten perustaminen edellyttää selvitystä mm. vetovastuusta, tietoverkkojen käytöstä, tietosuojasta, kustannusten ja resurssien jaosta. Myös yhteisiin viisumikes-

kuksiin mahdollisesti liittyvät riskitekijät tulisi selvittää tarkemmin.

Suomi suhtautuu myönteisesti biometrinen tunnisteiden keräämiseen viisuminhakijoilta. Tunnisteiden avulla pystyttäisiin entistä tehokkaammin varmistamaan viisuminhaltijoiden henkilöllisyydestä sekä lisäämään asiakirjojen luotettavuutta.

Suomi suhtautuu varauksella sellaisiin poikkeussääntöihin, jotka vapauttavat hakijan antamasta biometrisiä tunnisteita. Edellä mainittuja poikkeuksia tulisi olla mahdollisimman vähän ja niiden tulisi olla selkeästi rajattuja, jotta niiden tulkinnassa ei syntyisi epäselvyyksiä. Komissio on ehdottanut muun muassa diplomaatti-, virkaja erityispassin haltijoiden vapauttamista biometrinen tunnisteiden luovuttamisvelvollisuudesta. Suomen kannan mukaan ainoastaan valtion korkeimpaan johtoon kuuluvat virkamiehet voisivat olla vapautettuja tästä velvollisuudesta. Lisäksi alaikäraja biotunnisteiden keräämiselle tulisi asettaa niin alhaiseksi kuin se teknisesti on mahdollista eikä yläikärajaa tulisi asettaa lainkaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Komission ehdotuksen mukaan asetuksessa yhteisen konsuliohjeen (CCI) osamuutoksista säädettäisiin jäsenvaltioiden keskinäisestä rajoituksesta edustautumisesta viisumihakemusten ja biometrinen tunnisteiden vastaanottamisesta. Ehdotettu muutos mahdollistaisi niin sanottujen yhteisten viisumikeskusten perustamisen. Asetuksessa säädettäisiin myös biometrinen tunnisteiden keräämisestä viisuminhakijoilta sekä jäsenvaltion mahdollisuudesta tietyin edellytyksin säätää kansallisesti poikkeuksista, jotka koskisivat biometrinen tunnisteiden keräämistä diplomaatti-, virka- ja erityispassin haltijoilta.

Valiokunta yhtyy valtioneuvoston näkemyksiin yhteisten viisumikeskusten perustamisesta ja biometrinen tunnisteiden keräämisestä viisuminhakijoilta. Yhteisten viisumikeskusten tarve ajankohtaistuu yhteisen viisumitietojärjestel-

män ja biometrinen tunnisteiden käyttöönoton myötä vuonna 2007—2008. Valiokunta toteaa, että keskusten perustamiseen liittyen on vielä useita avoimia kysymyksiä, jotka tulee huolella selvittää kiireisestä aikataulusta huolimatta. Tällaisia ovat esimerkiksi tietoverkkojen käyttöön, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät kysymykset. Tärkeää myös on, että järjestelmään liittyvät vastuukysymykset ovat selkeät.

Valiokunnan näkemyksen mukaan, mikäli poikkeussäännöksiä hakijan vapauttamisesta biometrinen tunnisteiden ottamiselta viisumihakemusten yhteydessä määritellään CCI:n osamuutoksissa, poikkeusten tulee olla yhtenevät käsiteltäessä ja määriteltäessä poikkeuksia koskien asetusehdotusta oleskeluluvan yhtenäisestä kaavasta annetun asetuksen muuttamiseksi (EC 1030/2002). Oleskelulupien yhtenäisen kaavan osalta valiokunta viittaa lausuntoonsa HaVL

37/2006 vp — U 44/2006 vp. Valiokunta lähtee siitä, että biometrinen tunnistaminen tulee olla mahdollisimman yhtenevä eri matkustusasiakirjoissa ja maassa oleskelun laillisuutta osoittavissa asiakirjoissa, olipa kyse viisumeista, oleskeluvista, passeista tai henkilökorteista.

Asetusehdotus mahdollistaisi myös ulkopuolisten palveluntarjoajien käyttämisen viisumihakemusten vastaanottamisessa ja biometrinen tunnistaminen keräämisessä. Asetus ei velvoittaisi ulkoistamiseen. Selvityksen mukaan lopullinen päätösvalta viisumiasioissa säilyisi edelleen jäsenvaltiolla itsellään. Valiokunta korostaa, että ulkopuolisten palveluiden käyttäminen ei vapauta jäsenvaltiota velvollisuudesta noudattaa viisumihakemusten käsittelyä koskevia tieto-

suoja- ja tietoturvasäännöksiä. Viisumipalvelujen mahdollisen ulkoistamisen yhteydessä on tietojen turvallisuuteen — etenkin biometrinen tunnistaminen tai biometrinen tietojen käsittelyssä — kiinnitettävä erityistä huomiota.

Valiokunta varaa tilaisuuden lausua asiasta yksityiskohtaisemmin asian jatkovalmistelun yhteydessä.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyin huomioin.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Veijo Puhjo /vas
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Lasse Hautala /kesk
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /kesk

Esko Kurvinen /kok
Kari Kärkkäinen /kd
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /kesk
Ahti Vielma /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.